

ӘОК 378

ҚАЗІРГІ ЖОҒАРЫ ОҚУ ОРНЫНДАРЫН ЦИФРЛАНДЫРУ

Абдикаримова Самал Корганбековна, Ахитова Риза Суиндиковна
samala.enu@mail.ru

Информатика кафедрасының оқытушылары
Л.Н.Гумилев атындағы ЕҰУ, Нұр-Сұлтан, Қазақстан

«Біз цифрлық технологияны қолдану арқылы құрылатын жаңа индустрияларды өркендетуге тиіспіз. Бұл - маңызды кешенді міндет. Елде 3D-принтинг, онлайн-сауда, мобильді банкинг, цифрлық қызмет көрсету секілді денсаулық сақтау, білім беру ісінде қолданылатын және басқа да перспективалы салаларды дамыту керек. Бұл индустриялар қазірдің өзінде дамыған елдердің экономикаларының құрылымын өзгертіп, дәстүрлі салаларға жаңа сапа дарытты», - деп өзінің таяудағы жыл сайынғы Жолдауында айрықша

атап өткен Қазақстан Президенті Нұрсұлтан Назарбаев осыған орай Үкіметке «Цифрлық Қазақстан» жеке бағдарламасын әзірлеуді және қабылдауды тапсырған болатын [1]. «Цифрлық Қазақстан» мемлекеттік бағдарламасы шеңберінде білім беруді басқару жүйесі білім алушылардың есебі мен қозғалысын, ресурстардың республикалық есебін автоматтандыруды, кадрларды даярлау және біліктілігін арттыру бойынша мемлекеттік тапсырыс бюджетін талдау мен жоспарлауды, білім беру ұйымдарын ресурстармен қамтамасыз етуді, білім беру ұйымдарының қызметін бақылауды жоспарлау мен жүргізуді көздейді. Цифрлау қоғамның барлық салаларын, оның ішінде білім беру жүйесін дамытудың ажырамас бөлігі болып табылады. Зерттеудің мақсаты заманауи жоғары оқу орнында цифрландыру даму тенденцияларын, олардың өзара әрекеттесу перспективасы болып табылады. Диалектикалық әдіс, аспаптық және функционалдық тәсілдер қолданылады. Қазақстан қазіргі заманғы қажеттіліктерге, халықтың сұраныстары мен мүдделеріне сәйкес жоғары білім беруді цифрландыруды дамытудың сапалы процесі жүруде деуге болады. Қазіргі әлемнің дамуы, қоғамның барлық салаларын цифрландыру білім беру саласында, әсіресе, жоғары оқу орындарында цифрландыруды енгізудің алғышартына айналды [3]. Цифрлық технологияларды енгізу тәжірибесі білім беру процесінің құрал-жабдықтарындағы инновацияларды ғана емес, сонымен қатар ғылыми-зерттеу қызметінің бағыттарын жаңғыртуға да әсер береді.

Бүгінде таңда цифрлық технологияларды – қазіргі заманғы жоғары оқу орнының эртаптапандырылған дамуына арналған бірегей механизмі деп айтуға болады. Тәжірибе мен біліммен тез алмасуын онлайн-оқытуды бейімдеу, цифрлық кітапханалар мен цифрлық кампустарды дамыту үшін мүмкіндік жасалған, бұрын сарапшылар мен ғалымдардың тар шеңберіне ғана қол жетімді болатын бірегей ақпарат алатын субъектілер шеңбері кеңейде. Сандық технологиялардың арқасында біз ғылыми әлемнің жаһандануы және академиялық ұтқырлықтың белсенді дамуы туралы сеніммен айта аламыз. Әрине, бұрын-соңды болмаған жаңғырту жағдайында қазіргі заманғы университет өзінің бірегей қасиеттері мен бәсекелестік артықшылықтарын сақтау үшін бейімделуге, өзінің даму стратегиясын, сараптамалық әзірлемелердің бағыттарын және дамудың ғылыми-зерттеу моделін сауатты құруға міндеттеледі. Жоғары оқу орындарын халықаралық білім беру кеңістігіне интеграциялаудың перспективалық бағыты шетелдік сарапшылар мен студенттерді тарту, халықаралық кампустарды ашу, ғалымдар мен білім алушылар үшін академиялық ұтқырлық бағдарламаларын күшейту болып табылады.

Қосымша білім беру саласындағы білім беру қызметтерінің онлайн-сегментінің үлесін арттыру және жаһандану трендтері дәстүрлі жүйені түбегейлі өзгертуі мүмкін. Цифрлық білім беру ресурстары білім беру саласындағы ақпараттық қызметтерді дамыту үшін базаға айналады. Оқу жүйесін цифрландыру тұрғысынан арнайы сұраныс қосымша білім беру жүйесінде, яғни кәсіптік оқыту немесе жаңа шет тілін меңгеру болып табылатынын көрсетеді. Оқу жүйесін цифрландыру тұрғысынан арнайы сұраныс қосымша білім беру жүйесінде, яғни кәсіптік оқыту немесе жаңа шет тілін үйрену болсын назар аудару қажет. ЖОО-ға жаңа мамандықтар енгізу (деректер туралы ғылым, жасанды интеллект, бұлттық есептеулер және т.б.). Крегивтік және сыни ойлауға, сондай-ақ оқу процесінде заманауи білім беру технологияларын қолдануға ден қойылатын болады. Өндіріс базасындағы ЖОО-ларда АКТ-кафедралар ашу. Ашық білім беру ұлттық платформасын құру арқылы қашықтан білім алуды дамыту. Цифрлық қоғам құру үшін білім беру жүйесін озат әлемдік тәжірибеге сәйкес жаңарту қажет болады.

Базалық жоғары білім алу туралы айтатын болсақ, қазіргі университетте қазіргі заманғы ақпараттық технологиялардың үйлесімі, сондай-ақ білім алушылардың оқытушылармен, сарапшылармен, ғалымдармен тікелей қарым-қатынасы болуы тиіс. Материалды бекітуге, білім алушылардың практикалық және жобалық қызметін дамытуға бағытталған сағаттар санын арттыра отырып, онлайн-өнімдерге теориялық дәрістердің стандартты жиынтығын алмастыру жеткілікті нәтижелі болар еді. Қазіргі заманғы ЖОО-ның стратегиялық жаңаруында, әрине, сандық трансформация да ерекше рөл атқарады. Біз IT-

ресурстарын қайта жабдықтау туралы ғана емес, сонымен қатар адам әлеуетін қайта жүктеу, кәсіптік капиталды анықтайтын, корпоративтік мәдениетті жаңғырту, әлеуметтендіру, білім беру мекемесінің қарым-қатынасы, оның барлық ішкі процестерін оңтайландыру туралы айтуға тиіспіз[4].

Ең бастысы, ол енді күн тәртібіндегі болуы тиіс - өзектілігі, уақтылығы мен шешімдерінің тиімділігіне принциптерін сақтау болып табылады. Цифрландыру білім нарығында оны барынша бәсекеге қабілетті және студенттер үшін қосылған құн құруға болады ғана емес, мақсатты аудиторияға университеттің көп бейімдеуді әкеледі тиіс. Барлық бөлімшелердің өзара іс-қимылының тиімділігін арттыру сияқты ішкі процестерді цифрландырудың күтілетін аса маңызды нәтижесіне де назар аудару керек. Ішкі мазмұнды сапалы жаңғырту бүгінде біз айтып отырған ауқымды инновациялық өзгерістердің ажырамас элементі болып табылады. Әрине, бүгінгі таңда цифрландыру саласында заманауи кәсіпқойдың құзыреттілігінің базалық моделін әзірлеу, өзекті құзыреттер тізбесін және оларды өзектендіру тетіктерін анықтау, оның ішінде өңірлік ерекшеліктерді және білім алушының жеке даму траекториясын бекітуді ескере отырып өзекті мәселе болып табылады.

Әрбір ЖОО үшін цифрландыру саласындағы бейінді құзыреттер бойынша мамандарды (ұйымдар мен кәсіпорындардың басшыларын қоса алғанда) даярлауды, қайта даярлауды және оқытуды жүзеге асыру аса маңызды болуы тиіс.

Қазіргі заманғы ғылыми әлемді жаһандану жағдайында біз алдыңғы қатарлы өңірлік және қазақстандық компаниялармен бірлесе отырып, диджитализация сараптамалық орталықтарының қызметін құру және сынақтан өткізу туралы айтуға тиіспіз.

Цифрландыру туралы біз тек IT-университеттерінде ғана емес, басқа да жоғары оқу орындарын айта аламыз. Цифрландыру барлық жоғары оқу орындарына: медициналық бейінге, экономикалық, заңдық, табиғи-ғылыми ЖОО-ларға принципті түрде қатысты болуы тиіс. Дәрігерде IT-технологиялар білімінің, экономист және заңгер – біліктерінің цифрландыру саласында болуы қажеттілігіне баса назар аудару білім беруді сапалы жаңа деңгейге шығаруға мүмкіндік береді [2]. IT-мамандарды даярлау бағыты бойынша Қазақстанда жыл сайын осы мамандыққа арналған жоғары білім сұраныстар артып келеді.

Қолданылған әдебиеттер тізімі

1. http://lenta.inform.kz/kz/elbasy-cifrlyk-kazakstan-maksatty-bagdarlamasy-naktylady-galym_a3031281
2. Алтухов П.Л., Мавлютова Г.А., Ножкина Е.Б. Устойчивое развитие цифровой экономики как элемент обеспечения национальной безопасности Российской Федерации // Экономическая безопасность и качество. 2018. № 1 (30). С. 19–24.
3. Ножкина Е.Б. Актуальные проблемы развития системы обеспечения инвестиционной безопасности // Вестник Саратовского государственного социально-экономического университета. 2017. № 5 (69). С. 101–103.
4. Кудлаев М. С. Процесс цифровизации образования в России // Молодой ученый. 2018. №31. С. 2–7.